

Älvdalens kommun
Älvdaelien tjielte

Kretsloppsplan 2024 – 2030

Beslutad av: Kommunfullmäktige
Datum för beslut: 2024-11-18, § 122
Dokument gäller från: 2024 - 2030
Dokumentet gäller för: Alla
För revidering ansvarar: Samhällsenheten

Innehåll

Förord	5
1 Inledning och syfte	6
2 Bakgrund	7
2.1 Bakomliggande målsättningar, direktiv och lagstiftning	7
2.1.1 Nationella mål	7
2.1.2 EU:s avfallshierarki	8
3 Fokusområden och mål	8
3.1 Minska uppkomsten av avfall	8
3.2 Skapa nya resurser från avfall	9
3.3 Minska avfallets påverkan på närmiljön	9
4 Målbeskrivning och åtgärdsområden	10
4.1 Mål 1 - Minska mängden avfall med 25 %	10
4.1.1 Åtgärdsområden	12
4.2 Mål 2 - Minska avfall till förbränning med 50 %	12
4.2.1 Åtgärdsområden	14
4.3 Mål 3 – Det kommunala avloppsslammet är kvalitetssäkrat	14
4.3.1 Åtgärdsområden	14
4.4 Mål 4 – Åtgärda nedlagda deponier med behov av efterbehandling	15
4.4.1 Åtgärdsområde	15
4.5 Åtgärdsområden utan mål	15
4.5.1 Åtgärdsområde	15
5 Behov av nya anläggningar	16
6 Styrmedel för att förverkliga planen	16
7 Planens genomförande	17
7.1 Organisation under planperioden	17
7.2 Verksamhetsplan och budget	17
7.3 Uppföljning	17
7.4 Åtgärder	17
8 Ord och begrepp	18
9 Referenser	19

Förord

Kretsloppsplanen är kommunens plan för förebyggande och hantering av avfall. I Miljöbalken benämns denna plan för Avfallsplan.

Planen har arbetats fram genom ett regionalt samarbete, lokalt i en kommungemensam arbetsgrupp samt genom förankring med kommunala verksamheter i Mora, Orsa och Älvdalen.

I den regionala kretsloppsplanegrupp, där representanter från alla kommuner i Dalarna medverkat, deltog representant från Norra Dalarna Vatten och Avfall AB, Nodava.

Den lokala kretsloppsplanegruppen har bestått av tjänstemän från Nodava, Mora kommunstyrelseförvaltning, verksamhetsområde samhälle i Orsa och Älvdalens samhällsenhet samt Mora och Orsa miljökontor.

Bilagor

Bilaga 1 faktaunderlag nuläge

Bilaga 1.1 statistik och mängder

Bilaga 2 strategisk länsamverkan

Bilaga 3 miljöbedömning

Bilaga 4 uppföljning avfallsplan Älvdalen 2018–2022

Bilaga 5 samrådsredogörelse

1 Inledning och syfte

Den tredje april 2023 hade Sverige förbrukat sin andel av jordens förnybara resurser för detta år. Det betyder att de resterande nio månaderna består av överkonsumtion som motsvarar resurser för ytterligare tre jordklot. För världen inträffade dagen den 27 juli vilket tydligt visar att vi i Sverige har en betydligt större konsumtion och resursutnyttjande än flertalet länder i världen.

Avfallshantering och att förebygga uppkomst avfall är en del i arbetet att övergå till en mer hållbar och cirkulär livsstil. Syftet med denna kretsloppsplan är att visa var kommunen behöver vara år 2030 på avfallsområdet¹.

Kretsloppsplanen utgår från globala och nationella mål för avfallsområdet. Med hjälp av planen kan kommunen, tillsammans med länets övriga kommuner och andra samarbetsaktörer, bidra till en hållbar avfallshantering och cirkulär ekonomi med bland annat minskad klimatpåverkan som resultat. Kretsloppsplanen ska motivera till hållbara val och rätt hantering av avfall. Planen berör alla som bor eller verkar inom kommunen.

Planen utgår från tre fokusområden:

Fokusområde 1: Att minska uppkomsten av avfall vilket bland annat innebär en omställning av rutiner, förändrade inköpsmönster, ökning av återbrukandet mm.

Fokusområde 2: Att sortera är grunden för att kunna skapa resurser från avfall – här behövs utvecklade insamlingssystem, ökad kvalitet på insamlade mängder samt nya möjliga fraktioner att återvinna.

Fokusområde 3: Att minska avfallets påverkan på närmiljön, vilket bland annat innebär att alla som vistas i kommunen, nu och i framtiden, kan röra sig fritt utan att vara påverkade av förorenad mark och nedskräpning.

Utifrån fokusområdena är fyra mål framtagna.

Mål 1 - Mängden avfall ska minska med 25%

Mål 2 - Mängd avfall till förbränning ska minska med 50%

Mål 3 - Det kommunala avloppsslammet är kvalitetssäkrat

Mål 4 - Åtgärda nedlagda deponier med behov av efterbehandling

Varje mål åtföljs av åtgärdsområden som översiktligt beskriver vad som ska genomföras under planperioden för att målen ska kunna uppnås till 2030.

---

¹ Greenpeace Sverige, 2023. *Sveriges Overshoot Day är redan här*. [Online]
Available at: <https://www.greenpeace.org/sweden/artiklar/klimat/sveriges-overshoot-day-ar-redan-har/>

2 Bakgrund

2.1 Bakomliggande målsättningar, direktiv och lagstiftning

Avfallsområdet styrs av europeisk och svensk lagstiftning samt miljömål på både nationell och regional nivå².

Svensk lagstiftning 3speglar till stor del den gemensamma lagstiftningen inom EU gällande avfall. På nationell nivå finns Miljöbalken där bestämmelser kring hur avfall ska hanteras med fokus på hälsa och miljö⁴.

Agenda 2030 är en agenda som medlemsstaterna i FN arbetat med sedan 2015 för att uppnå hållbar utveckling inom flera områden där två av målen innefattar hållbar konsumtion och produktion och hållbara städer och samhällen⁵.

De nationella miljö kvalitetsmålen anger var och hur långt Sverige behöver nå inom olika prioriterade områden.

2.1.1 Nationella mål

På nationell nivå finns fyra (4) mål med delar som kan kopplas till avfallsområdet. I punktlistan nedan redovisas dessa med det nationella målet i parentes.

- Avfall en resurs (Generationsmålet)
- Hållbar avfallshantering (God bebyggd miljö)
- Minskade utsläpp av växthusgaser utanför utsläppshandeln till senast år 2030 (Begränsad klimatpåverkan)
- Förorenade områden (Giftfri miljö)

Kretsloppsplanen utgör en del av att på kommunal nivå arbeta med de nationella målen.

2.1.2 EU:s avfallshierarki

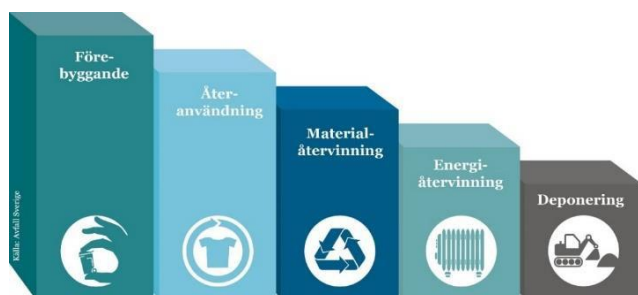
I avfallshierarkin, Figur 1, nedan redovisas en prioriteringsordning för hur avfall i EU ska hanteras för att på bästa sätt nyttja befintliga resurser. Högsta prioritering och nytta sker genom att välja förebyggande åtgärder så att avfall inte uppkommer, när detta inte är möjligt visar efterföljande steg i prioriteringsordningen på hur avfallet helst ska hanteras; återanvändning, materialåtervinning, energiåtervinning och sist deponering.

² DalaAvfall, 2019. - Vad är DalaAvfall - Avfallsplanen - Ny lagstiftning - Vad händer med avfallet, varför sortera?. [Online] Available at: <http://avfallsplandalarna.se/wp-content/uploads/2019/06/DalaAvfall.pdf> [Använd 15 Juni 2023].

³ Naturvårdsverket, u.d. Lagar och regler om avfall. [Online] Available at: <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/lagar-och-regler-om-avfall/> [Använd 15 Juni 2023].

⁴ Regeringskansliet, 2022. Agenda 2030 för hållbar utveckling. [Online] Available at: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/> [Använd 15 Juni 2023].

⁵ Regeringskansliet, 2022. Agenda 2030 för hållbar utveckling. [Online] Available at: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/> [Använd 15 Juni 2023].

Figur 1: EU:s avfallshierarki. (Bildkälla Avfall Sverige).

3 Fokusområden och mål

Kommunens fyra mål till 2030 utgår från tre fokusområden. Fokusområdena beskrivs kortfattat nedan med tillhörande mål som mynnar ut i åtgärder som genomförs under planperioden. Fokusområdena beskriver vad medborgare i kommunen bör ta med sig av kretsloppsplanen för att implementera i sin vardag. Referensår för målen är 2022 om inte annat anges och målen förväntas uppnås till 2030.

En viktig utgångspunkt i kommande arbete är att det ska vara enkelt att göra rätt för medborgare och verksamhetsutövare. Information utgör en mycket viktig framgångsfaktor för att kommunen ska lyckas uppnå flertalet av de föreslagna målen. För att skapa långsiktiga och varaktiga beteendeförändringar hos kommunens invånare och verksamheter krävs att kommunala verksamheter och Nodava arbetar tillsammans för att tillhandahålla vägledande information.

3.1 Fokusområde 1: Minska uppkomsten av avfall

Genom att återbruka, konsumera hållbart och förändra beteenden kan vi bidra till att minska uppkomsten av avfall.

Exempel på detta kan vara att välja produkter med lång livslängd, högt återbruksvärde och inköp av återbruksprodukter. Det kan också vara att reparera produkter för att nyttja dess fulla livslängd eller se över möjligheter och rutiner för minskat användande av engångsprodukter.

Inom begreppet grovavfall finns bygg- och rivningsavfall som kan återbrukas. Genom att sortera dessa finns möjligheter för konsument eller producent att återanvända dessa resurser.

En kundundersökning⁶ visar att många är positiva till att lämna in saker men färre väljer att i sin tur köpa second hand. Här kan alla som bor och verkar i kommunen bidra till ansvaret för att minska påfrestningen på miljön och naturens resurser.

Kommunernas kostnader arbetar framgångsrikt på flera olika sätt med att minska matsvinn. Deras motto är att maten ska vara i magen, vara omtyckt och varierad och serveras i en kreativ miljö.

Mål 1 - Mängden avfall ska minska med 25 procent

⁶ Avfallsenkät, 2021

3.2 Fokusområde 2: Skapa nya resurser från avfall

En central del i att skapa nya resurser från avfall är att nyttja redan utvunna resurser under en längre tidsperiod. Det kräver att en större del av det totala avfallet återvinns och där blir hushållens, kommunens och i vissa avseende även företagens sortering av avfallet en förutsättning för en kvalitativ återvinningsprocess.

Det finns ett producentansvarssystem där förpackningar är utformade för att återvinnas (ibland flera gånger) och dessa utformas efter det. Här utgör konsumenten en viktig del för att se till att dessa förpackningar inte bränns upp och materialen går förlorade.

Dagens reningsverk är på väg att ställas om till resursverk där slam blir en resurs innehållande näringsämnen och mull med kvalitet som möter mottagarens behov och användningsområde.

Mål 2 - Mängd avfall till förbränning ska minska med 50 procent

Mål 3 - Det kommunala avloppsslammet är kvalitetssäkrat

3.3 Fokusområde 3: Minska avfallets påverkan på närmiljön

Nedskräpning i offentliga miljöer bidrar till att miljön upplevs mindre attraktiv men det finns även en aspekt kring inställningen till hantering av avfall. Det är lika viktigt att kunna sortera avfall rätt i offentliga miljöer som hemma så att exempelvis förpackningar som slängs i offentliga miljöer kan materialåtervinnas. Från och med 2026 ska kommunen ha infört insamling till exempel på torg och i parker⁷.

Enligt den kundundersökning som genomförs vart annat år på uppdrag av Nodava upplevde kunderna som svarat att nedskräpning minskat i Orsa kommun till skillnad från i Mora och i Älvdalen där upplevelsen är att nedskräpning ökat mellan år 2019 och 2021.

Nedlagda deponier ska utredas i enlighet med Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden och vid behov åtgärdas för att säkerställa att marken inte förorenar närmiljön⁸.

Mål 2 – Mängd avfall till förbränning ska minska med 50 procent

Mål 4 – Åtgärda nedlagda deponier med behov av efterbehandling

---

⁷ Förordningen om producentansvar 2022:1274

⁸ Metodik för inventering av förorenade områden. [Online] Available at [Metodik för inventering av förorenade områden \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se) [Använd 21 Augusti 2023]

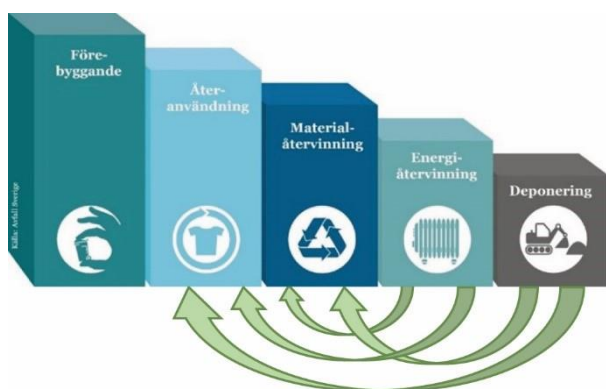
4 Målbeskrivning och åtgärdsområden

I texten nedan beskrivs målen mer ingående tillsammans med de åtgärdsområden som behövs för att nå dem.

I det insamlade rest- och grovavfall som förbränns finns material som kan återbrukas respektive materialåtervinnas. Förbränning ger energiutvinning men ur ett resursperspektiv är det ett slösande och ineffektivt sätt att använda materialet på.

Bättre källsortering av avfall som ger möjligheter till ökat återbruk och materialåtervinning är i fokus under kretsloppsplanens period. Figuren 2 nedan visualiserar avfallens förväntade placering till en högre nivå i avfallstrappan genom de gröna pilarna.

Målet om att förebygga och minska avfallsmängd är komplext att redovisa då material som går till materialåtervinning fortsätter klassas som avfall till skillnad från produkter som återbrukas. Det innebär att redovisade mängder avfall blir oförändrad för de volymer som materialåtervinnas. Sett utifrån avfallshierarkin sker det dock en positiv förändring utifrån värdet av en högre placering i trappan.

Figur 2: De gröna pilar beskriver planens fokus på att förflytta avfall högre upp i avfallstrappan under perioden 2024–2030.

4.1 Mål 1 - Minska mängden avfall med 25 procent

För att uppnå en minskning på 25 procent till år 2030 krävs en vilja i hushållen att både återbruka samt sortera och lämna fungerande produkter i stället för att det hamnar som restavfall, grovavfall eller deponi.

I figur 3 nedan visas avfallsmängder för kommunerna Mora, Orsa och Älvdalen under perioden 2015–2022. Då uträkningen baseras på antalet innevånare i kommunen inklusive antalet fritidshus samt kommunens uppskattning av antalet besökare under året gör det att den totala mängden kg/person skiljer sig åt mellan de tre kommunerna. Detta innebär att Älvdalen som har ett betydligt högre antal fritidshus och turister i förhållande till antalet innevånare får en betydligt lägre siffra på kg/person än Mora respektive Orsa.

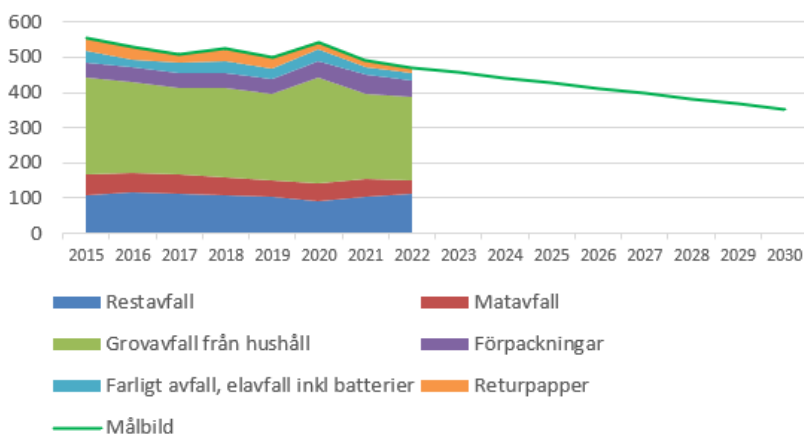
Trenden under perioden visar att avfallsmängden gått nedåt för Mora, varit relativt oförändrad för Orsa respektive ökat i Älvdalen. I samtliga tre kommuner visas en nedåtgående siffra mellan åren 2021–2022. Då det endast rör sig om ett år är det för tidigt att dra några nya slutsatser kring ändringar i relation till trenden de senaste åtta åren. Det ska också noteras att de senaste åren (2019–2022) påverkas av nedåtgående konjunktur, pandemi och oroligheter i världen.

För att kunna utvärdera om total avfallsmängd minskat eller om det i sker en ökad utsortering som möjliggör återbruk och materialåtervinning kommer statistiken att utvecklas under kretsloppsplanens genomförandeperiod. Siffran på totalt antal kg/person kan komma att skilja sig åt framför allt beroende på förändringen av antalet fritidshus och besökare i kommunen.

Goda exempel på återbruksverksamheter finns i både Mora, Orsa och Älvdalen, i såväl kommunal som privat regi. Genom att se över rutiner i verksamheter, reparera fungerande produkter, köpa produkter med hög kvalitet och lång livslängd kan mängden som idag går till avfall minska.

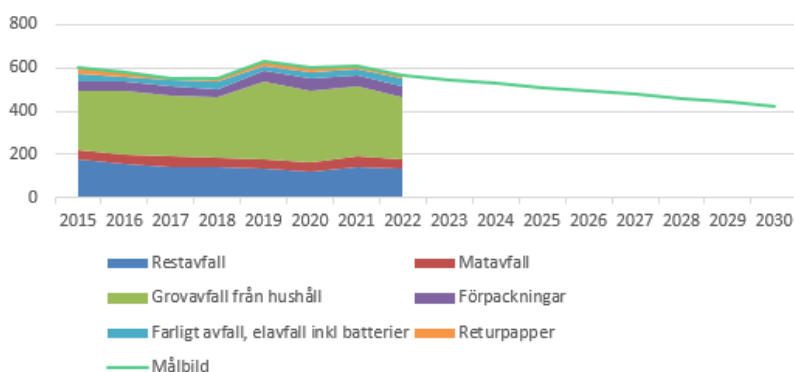
Genom att se över rutiner i verksamheten, reparera fungerande produkter, köpa produkter med hög kvalitet och lång livslängd kan mängden som går till avfall minska

Total mängd hushållsavfall (kg/person)

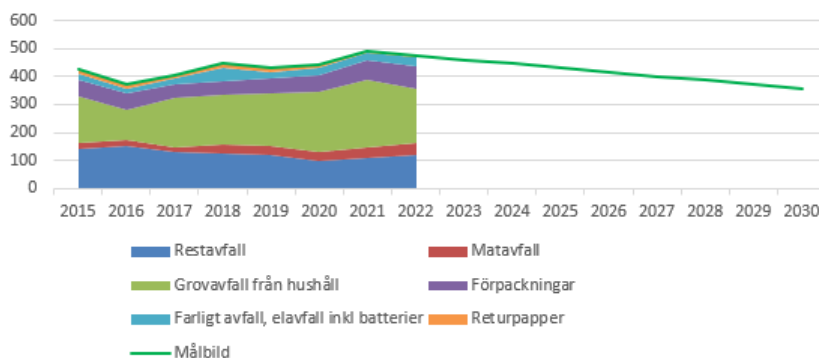
Mora

Total mängd hushållsavfall (kg/person)

Orsa

Total mängd avfall (kg/person)

Älvdalen

Figur 3: Målbild kopplat till Mål 1 där grön linje visar målet 2030

4.1.1 Åtgärdsområden

Åtgärdsområde	År	Ansvar
Öka utsortering till återbruk, med särskilt fokus på träavfall	2024 - 2030	Hushåll, kommunala verksamheter
	2026 - 2030	Nodava
Utveckla hantering avseende återbrukande och förebyggande av bygg- och rivningsavfall i byggprojekt	2024 - 2030	Kommunala verksamheter
Genom kommunikation, förbättrade rutiner och inköp förebygga uppkomst av avfall.	2024 - 2030	Nodava Kommunala verksamheter
Omsätta kommande regionala dokument "Färdplan för klimatsmart konsumtion" i lokala åtgärder.	-	-

4.2 Mål 2 - Minska avfall till förbränning med 50 procent

I figur 4 nedan beskrivs målbilden fram till år 2030 där den totala mängden restavfall samt grovavfall som idag går till förbränning minskas med 50 procent. Då beräkningen baseras på antalet innevånare i kommunen inklusive kommunens uppskattning antalet fritidshus och besökare under året kan detta göra att den totala mängden kg/person skiljer sig åt mellan de tre kommunerna. Detta innebär att Älvdalen som har ett betydligt högre antal turister i förhållande till antalet innevånare får en betydligt lägre siffra på kg/person än Mora respektive Orsa. Under Kretsloppsplanens genomförandeperiod kommer statistiken att utvecklas för att följa upp resultat av det planerade arbetet.

Genom en förbättrad sortering av det som läggs i restavfall finns stor potential att minska mängden förpackningar, matavfall, tidningar som går till förbränning.

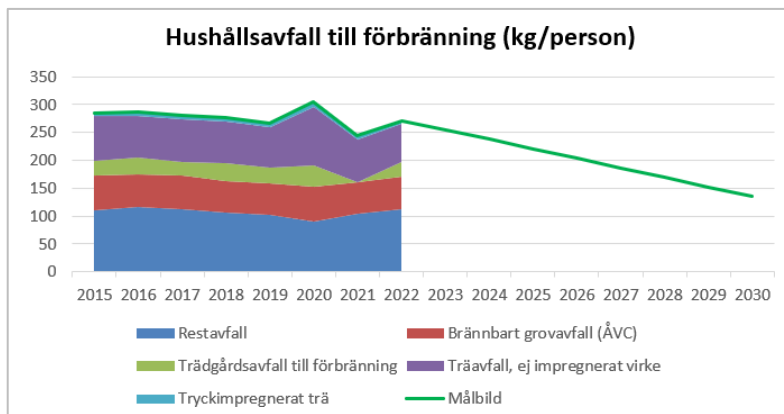
Vid en plockanalys år 2020 var andelen rätt sorterat restavfall i gruppen, Villahushåll med centralkompost, cirka 40% i Mora, 42% i Älvdalen respektive 45% i Orsa, se bilaga 1 faktaunderlag nuläge för fördelning mellan olika avfallsslag.

Det finns även stor potential att minska mängder som går till förbränning i grovavfall (i Mora och Orsa utgör träavfall störst del) och det pågår ett ständigt förbättringsarbete på ÅVC för att utöka sortering till bättre resursutnyttjande. Ett bra exempel på hur en utökad sortering möjliggör ett bättre tillvaratagande av resurser är att personalen på ÅVC i Mora, Orsa och Älvdalen, under perioden maj tom juli 2023, sorterat ut cirka 10 ton böcker som skickats för materialåtervinning som pappersmassa.

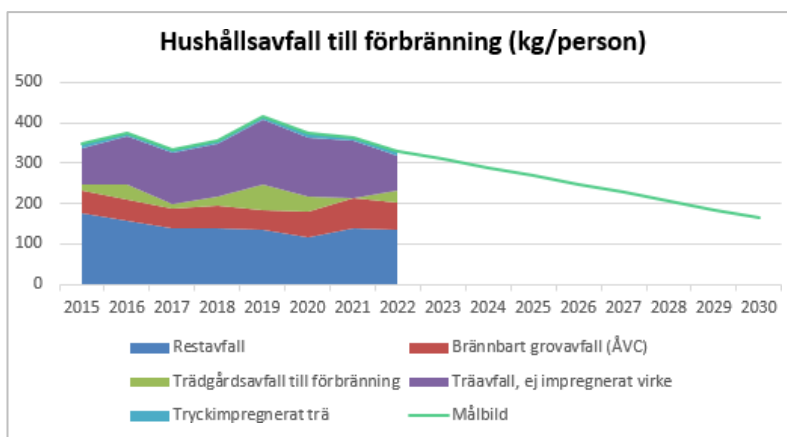
Arbetet med målet "minska avfall till förbränning" kommer även bidra till mål 1 genom att den totala mängden avfall minskar då delar av det som idag går till förbränning i stället kan sorteras för återbruk.

Under planperioden kommer arbetet med införande av fastighetsnära insamling av förpackningar vara viktigt för att uppnå målen i kretsloppsplanen. Från och med 2024-01-01 har Nodava ansvar att samla in hushållsförpackningar för överlämning till förpackningsproducenterna. Initialt kommer insamlingen att ske genom att hushållen fortsatt lämnar sina förpackningar på en av de ÅVS:er som finns i kommunen.

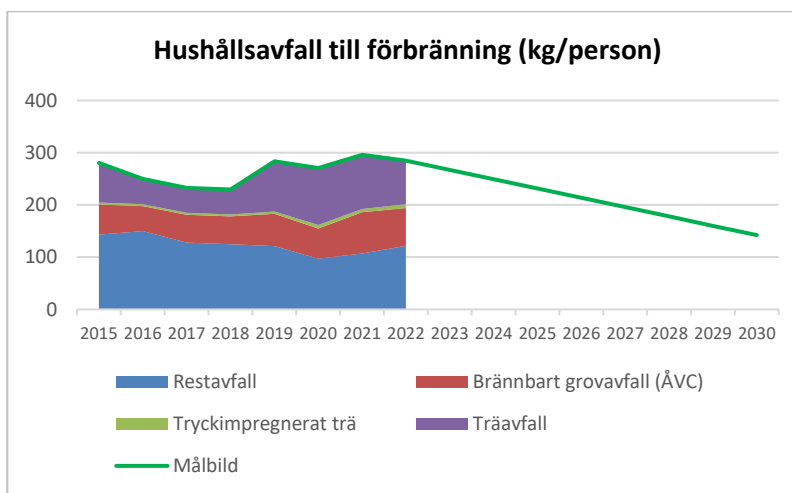
Från och med 2027-01-01 ska insamlingen ske fastighetsnära, och arbetet med att välja och införa insamlingssystem är påbörjat.

Mora

Orsa

Älvdalen

Figur 4: Målbild kopplat till Mål 2 där grön linje visar målet 2030. Trädgårdsavfall till förbränning i Mora och Orsa har siffran noll 2021 då det saknas data från det året.

4.2.1 Åtgärdsområden

Åtgärdsområde	År	Ansvar
Implementera fastighetsnära insamling av förpackningar enligt förordningen om producentansvar för förpackningar (2022:1274)	2024–2026	Nodava Kommunala bostadsbolag Kommunal fastighetsförvaltare Kommunala verksamheter Gata-park
Höja kvalitén och utveckla utsorteringen i fler fraktioner för bättre resursutnyttjande gällande grovavfall på ÅVC med särskilt fokus på trä- och risavfall	2024–2030	Nodava

4.3 Mål 3 – Det kommunala avloppsslammet är kvalitetssäkrat

VA-branschen är en självklar del av ett hållbart samhälle. Avloppsresurserna slam och renat avloppsvatten står för en stor andel av Sveriges totala resursflöden och potentialen att återanvända växtnäringsämnen och mull i slammet på produktiv mark är stor. Genom att kvalitetssäkra slammet ökar möjligheten att jordbrukssektorn kan nyttja resursen.

De senaste åren har aktualiserat sårbarheten och behovet av näringsämnen inom jordbrukssektorn. Vi lever i värld där flöden av näringsresurser är en global fråga.

Dagens reningsverk är på väg att ställas om till resursverk där slam blir en resurs innehållande näringsämnen och mull med kvalitet som möter kundens behov och användningsområde.

1 januari 2031 måste det finnas en ny lösning på mottagande av slam då nuvarande mottagningsavtal löper ut. För att skapa möjligheter och säkra mottagning av det kommunala slammet behöver arbetet med att kvalitetssäkra det slam som produceras i de kommunala avloppsreningsverken utvecklas.

4.3.1 Åtgärdsområden

Åtgärdsområde	År	Ansvar
Ta fram en strategi för kvalitetssäkring av slam	2024 - 2030	Nodava
Säkra mottagare av slam från och med år 2031, med ambition att nå ut till jordbruksmark	2024 - 2030	Nodava

4.4 Mål 4 – Åtgärda nedlagda deponier med behov av efterbehandling

De nedlagda deponier som bedömts med riskklass 2 ska utredas vidare genom provtagning i fält för att se om efterbehandlingsåtgärder behöver vidtas. Utredningarna utgör stöd för prioritering av eventuella efterbehandlingsåtgärder. Om det är möjligt kommer åtgärder påbörjas under planens period.

I Mora finns sju, i Orsa finns två och i Älvdalen finns det åtta nedlagda deponier med bedömd riskklass 2. Älvdalen har ytterligare tre deponier med bedömd riskklass 3 (på gräns till 2) som eventuellt kan komma att tas med i utredningsplaneringen.

År 2023 tog miljökontoret i Mora och Orsa fram dokumentet ”Strategi avseende förorenade områden för åren 2023–2025” som visar hur tillsynsmyndigheten prioriterar tillsynsarbetet med förorenade områden.

4.4.1 Åtgärdsområde

Åtgärdsområde	År	Ansvar
Utreda ansvar för nedlagda deponier	2024 - 2025	Kommunala verksamheterna mark och miljö samt Nodava
Planera, undersöka och eventuellt efterbehandla nedlagda deponier	2026 - 2030	Ansvarig enligt punkt 4.1

4.5 Åtgärdsområden utan mål

Masshanteringsplanering och tillsyn är viktiga åtgärdsområden i Kretsloppsplanen som inte omfattas av någon specifik målsättning. Under planperioden behöver berörda verksamheter inom kommunen ta fram åtgärdsförslag för att möta behoven inom dessa områden.

4.5.1 Åtgärdsområde

Åtgärdsområde	År	Ansvar
Delta i regional arbetsgrupp för att utveckla det kommunala arbetet avseende masshanteringsplanering	2024 - 2030	Kommunala verksamheterna mark, gata samt Nodava
Delta i regional arbetsgrupp för att utveckla det kommunala arbetet avseende tillsyn	2024 - 2030	Kommunala verksamheterna miljö och bygglov

5 Behov av nya anläggningar

För att möta behovet av fler utsorterade avfallsfraktioner och ökade mängder behöver analyseras om det finns tillräckliga ytor för hantering och säkra detta vid behov.

Behovet kan till exempel vara kvartersnära platser för insamling av förpackningar, omlastningsplats för förpackningar och plats för bygg- och rivningsavfall. Detta utreds och hanteras kontinuerligt under planperioden.

6 Styrmedel för att förverkliga planen

Avfallstaxan är ett av de viktiga och effektiva styrmedlen att tillgå för att styra mot en mer hållbar avfallshantering. Styrmedel finns även i form av lokala avfallsföreskrifter och anvisningar.

Information till, och kommunikation med kunderna är andra viktiga styrmedel som kommunen och renhållaren har att tillgå. Detsamma gäller kommunens upphandling och inköp av varor och tjänster där krav kan ställas som styr mot avfallsminimering och en giftfri miljö.

Alla företag och verksamheter har genom miljöbalkens 2 kap. 5 § en skyldighet att jobba med återvinning och att minska avfallets mängd och farlighet. Det finns även olika krav på verksamheter att anteckna och rapportera delar av det avfall som hanteras. Kommunens samhällsenhet har regelbunden tillsyn över större företag där även avfallsanläggningar och kommunens ÅVC ingår. I denna tillsyn är avfallsfrågorna ständigt återkommande och har de senaste åren vuxit i fokus i och med stora förändringar och utökningar av lagstiftningen inom avfallsområdet.

Samhällsenheten följer utvecklingen av lagstiftning och praxis och anpassar inriktningen av tillsynen utifrån detta. En nyhet på tillsynsområdet är den nationella tillsynsstrategin där Naturvårdsverket tillsammans med andra nationella myndigheter jobbar fram en strategi med fokusområden och projekt för tillsyn enligt miljöbalken. Den nuvarande strategin innehåller flera projekt på avfallsområdet.

Deltagande i dessa projekt kan lämpligen ske som en inriktning på tillsynen hos verksamheter som har årlig återkommande tillsyn men även, i den mån resurser finns hos företag som inte får lika regelbunden tillsyn.

Genom detaljplanering och den kommunala översiktsplanen kan kommunen vara i framkant och skapa goda förutsättningar för att nå en hållbar utveckling och avfallshantering. I samband med bygglovsprövning kan ställas krav på val av hållbara material och produkter samt god sortering vid rivning av byggnader.

7 Planens genomförande

7.1 Organisation under planperioden

Under planperioden kommer en lokal kretsloppsplanegrupp ansvara för samverkan och uppföljning av mål och åtgärdsområden. Gruppen består av representanter från kommunerna (Mora, Orsa och Älvdalen) samt Nodava AB och utses av respektive organisation. Gruppen kan, vid behov, utökas med fler personer. Styrgrupp består av respektive kommunchef och VD på Nodava.

I Orsa kommun kommer en kommunal kretsloppsgrupp, med representanter från olika enheter, verka. Styrgrupp består av kommunchef och VD Nodava, Orsa kommuns strategiutskott kommer att vara politisk referensgrupp.

I Mora kommun kommer uppföljning och utvärdering av det kommunala kretsloppsplanarbetet ske genom den lokala kretsloppsgruppens arbete samt genom verksamheternas ordinarie verksamhetsuppföljning.

I Älvdalens kommun kommer en kommunal kretsloppsgrupp att bildas.

Under planperioden kommer de kommunala verksamheterna att delta i regionala nätverk, temagrupper eller andra samverkansgrupper för att samarbeta kring regionala åtgärder samt utveckla och säkerställa att arbetet med avfall i kretsloppsplanen genomförs. Se utförligare beskrivning i bilaga 2 Strategisk länsamverkan.

7.2 Verksamhetsplan och budget

Kretsloppsplanens mål utgör kommunens mål inom förebyggande och hantering av avfall och integreras i kommunens övriga strategiska planer och styrdokument. Mål och åtgärder ska årligen implementeras i verksamhetsplaner och budget utifrån ansvarsområde.

7.3 Uppföljning

Rapportering ska ske till kommunstyrelse eller av kommun utsedd politisk nämnd/styrelse, årligen eller vid behov.

Koordinering av det regionala arbetet görs av den regionala kretsloppsplanegruppen och dokumentation kan även ske på avfallsplanportalen. Årligen arrangeras "Dalarnas kretsloppsplanedag" där alla kommunala kretsloppsplanegrupper, temagrupper och nätverk samt övriga berörda bjuds in. Ansvarig är regional kretsloppsplanegrupp.

7.4 Åtgärder

Kretsloppsplanens åtgärdsområden utgör underlag till kommunens arbete med verksamhetsplan och budget. Uppföljning av åtgärdsområden sker årligen av den lokala kretsloppsplanegruppen.

Till stöd för det lokala arbetet finns en åtgärdsbank som togs fram i samband med temagruppernas arbete under 2022. Åtgärdsbanken är tänkt som ett levande dokument för idéer och inspiration. För att hitta goda exempel ifrån men också för att fylla på med fler exempel som andra kan ha nytta av. Åtgärdsbanken kommer att finnas på www.kretsloppsplandalarna.se.

8 Ord och begrepp

Avfall

Avfall, föremål, ämne eller substans som ägaren gör sig av med eller är skyldig att göra sig av med.

Centralkompost

Matavfall som skickas till gemensam matavfallshantering

Cirkulär ekonomi

Cirkulär ekonomi handlar om att frikoppla ekonomisk tillväxt från användandet av naturresurser och att designa bort avfall från systemet. I en cirkulär ekonomi utformas produkter, tjänster och affärsmodeller som gynnar planeten, människor och företag. Vi lämnar det traditionella slit- och slängsamhället, den så kallade linjära ekonomin, och övergår till en cirkulär ekonomi där resurser återskapas eller återanvänds med så högt värde som möjligt och under så lång tid som möjligt i en biologisk eller teknisk cykel (www.cradlenet.se)

Grovavfall

I grovavfall ingår trädgårdsavfall, metallskrot, grovplast, deponirest, trä, bygg- och rivavfall med mera.

Kommunalt avfall

Avfall från hushåll och avfall från andra källor, såsom detaljhandeln, förvaltningar, skolor, hälso- och sjukvårdsinrättningar, hotell- och restaurangbranschen och andra tjänster och verksamheter, som liknar hushållsavfall till sin art och sammansättning.

Resurs

Resurser är tillgångar som det finns ett värde i och som kan omvandlas till andra produkter eller tjänster.

Restavfall

I restavfall läggs sådant som inte kan sorteras för materialåtervinning, återanvändning respektive avfall avsett för deponi. Denna kvarvarande rest som har benämningen restavfall ger energiutvinning genom förbränning.

ÅVC

Återvinningscentral. Kommunal anläggning där hushåll kan lämna allt sitt grovavfall.

ÅVS

Återvinningsstation för insamling av förpackningar och returpapper. ÅVS är avsedda för hushåll.

DalaAvfall, 2019. - *Vad är DalaAvfall - Avfallsplanen - Ny lagstiftning - Vad händer med avfallet, varför sortera?* [Online]

<http://avfallsplandalarna.se/wp-content/uploads/2019/06/DalaAvfall.pdf>

[Använd 15 Juni 2023].

OBJ:

Greenpeace Sverige, 2023. *Sveriges Overshoot Day är redan här.* [Online].

OBJ:

Naturvårdsverket, u.d. *Elavfall.* [Online]

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/avfall/avfallslag/elavfall/>

[Använd 26 Juni 2023].

OBJ:

Naturvårdsverket, u.d. *Lagar och regler om avfall.* [Online]

<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/lagar-och-regler-om-avfall/>

[Använd 15 Juni 2023].

OBJ:

Regeringskansliet, 2022. *Agenda 2030 för hållbar utveckling.* [Online]

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>

[Använd 15 Juni 2023].

Metodik för inventering av förorenade områden. [Online]

[Metodik för inventering av förorenade områden \(naturvardsverket.se\)](#)

[Använd 21 Augusti 2023].

KTH Leancentrum, 2023. *Sveriges overshoot day 2023*

<https://www.kth.se/leancentrum/nyheter-evenemang/nyheter-leancentrum/sveriges-overshoot-day-2023-1.1245014/>